

"AGBLE" PÅ EWE BETYDER FÄLT,
"AGBLE!" = TILL FÄLTEN, TILL ARBETET,
KOM IGEN, SUG I.

Nr 3 Feb. -87

INNEHÅLL:

- * Vår kurs och massmedia
- * Intervju med Sama och Anku
- * Den traditionella festen hos Kabyéerna i Lassa (Sama)
- * Bilder från Ankus och Samas tre månader hos oss
- * Rapport från Kuma-Dunyo
- * M.m.

BULLETIN från
Molkoms FHSK-Internationella linjen
Svenska Togoföreningen

Värmlands läns folkhögskola
Box 66
660 60 Molkom
0553-10004

Medan vi väntar...

... på att våra bortsprungna vänner i kattfamiljen skall komma hem igen någon gång efter mars månad, har vi gamla huskatter samlat ihop till ännu ett nummer av vår informationsbulletin AGBLE!.

Håkan har skrivit om informationsproblemet, dvs problemet att kunna nå en fruktbar kontakt mellan oss och de legitimerade ordbehandlare (journalister), som representerar den storskaliga informationsindustrin. Kanske är det så att vårt intresse och engagemang för det ofta odramatiska, men på lång sikt viktiga, skeendet för alltid måste vara oförenligt med deras behov av ständigt nya, häftiga händelser?

Det kanske är för att vi är små, var och en på sitt håll, som det går att komma till tals med Filipstads Tidning, som gjort intervjun med Anku och Sama. Och han "tog sig tid" också, S-E Karlsson. Det tackar vi för!

Vi tackar också för Samas berättelse om Den traditionella festen hos kabyéerna i Lassa. Öj, vad hon fick slita med den trilskande skrivmaskinen!

Bilderna till "Några glimtar från Samas och Ankus tid vid Molkom" har Anku och Sama gjort själva. De har även förbarmat sig över ett stort antal negativ, som vi själva inte haft tid att göra bilder av. Vi beklagar bara att en del foton blir så bra i tryck som vi skulle önska.

Ann-Marie Svenssons rapport från Kumadunyo är daterad den 17/1, samma dag som man begravde den gamle gendarmen Fiabedu som tidigare kursdeltagare kanske kände under namnet "polisen".

Senare har vi från olika brev fått veta, att gruppen tillsammans med lärare och rektor vid CRASE besökt Kebe Katale och det blindcentrum i Kara, som han förestår. På vägen upp blev man även storlaget mottagna i Flevis hemby.

SIDA-stöd.

Vi har nu fått besked om att SIDA beviljat 132 000 SEK som bidrag till att bygga ett nytt elevhus (på befintlig grund) och ett övernattningshus samt till komplettering av utrustning till verkstäderna, biblioteket och kooperati-

vet (trädplantering). Tillsammans med vår egeninsats på 33 000 SEK blir den beräknade totalkostnaden 165 000 SEK.

Det återstår nu att få en förnuftig lösning på bankkontohanteringen i Togo. F.ö. verkar det av något brev att döma, som att man redan börjat att bygga på elevhemmet.

SFHL-stöd.

Vi har i dagarna fått besked om att SFHL (Svenska folkhögskolans lärarförbund) 20 000 SEK även för detta år. Dessa pengar är sökta, dels för att finansiera resan för ett par elever från CRASE till vår kurs även nästa år, dels för att höja vår egeninsats vid en ny framställning till SIDA.

Innan förnyad kontakt med SIDA tas, bör de nu planerade byggaktiviteterna komma igång, så att vi kan vara säkra på att allt fungerar som det skall. Konkreta behov som står på tur är kök och matsal för eleverna vid skolan samt ytterligare utrustning till de olika verkstäderna.

ALMANACKOR

... finns fortfarande i lager. Bilderna och snickarläraren Agbekponus poem är tidlösa, så det är inte för sent. Välkomna med flera beställningar genom insättning av 30:- kr/st på postgiro nr

6 7 3 8 4 4 - 7

Vår kurs och massmedia

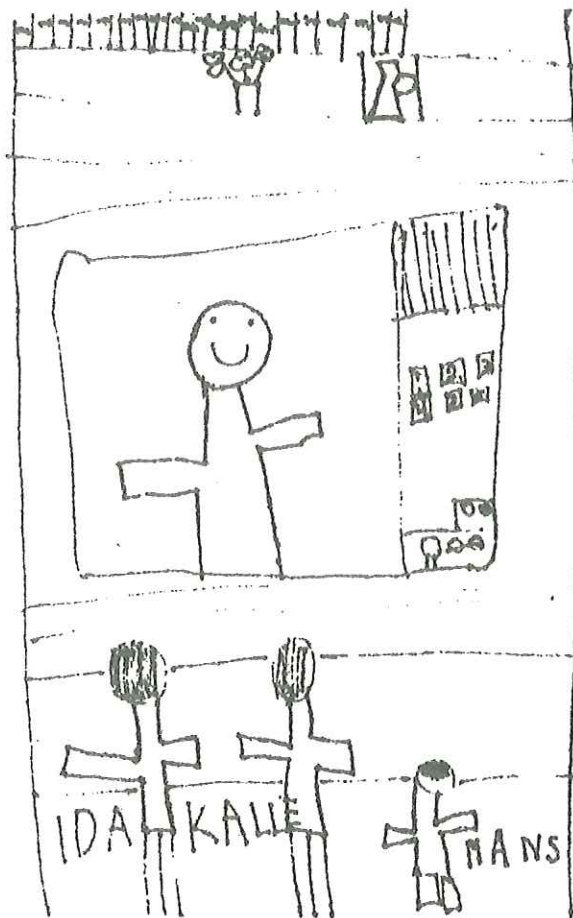
En viktig del av arbetet på kursen "Folkbildning och livsvillkor i u-land" vid folkhögskolan i Molkom är att nå ut i massmedia med information om vårt samarbete med CRASE i Kuma-Dunyo. Vi vill lära våra elever att utnyttja massmedia inte bara som konsument, utan också ta aktiv del i informationsutbudet. Vi tycker också att det arbete vi utför tillsammans med Svenska Togoföreningen och våra bidragsgivare är av allmänt intresse och värt att skildra i massmedia.

Vi har genom åren kommit till tals i länspressen och lokalpressen i bergslagen och i våra längre ifrån komna elevers hemtrakter, i Radio Värmland, i Värmlands läns landstings personaltidning "S-tinget" m.m.

I de flesta fall har vi blivit positivt bemötta och man har tagit upp vårt arbete i respektive medium. Dock har vi märkt att det är speciella saker man helst vill ta upp och skildra i vårt arbete. Sålunda kretsar tidningsartiklar mycket kring någon av kursdeltagarnas person (hygdens son eller dotter). Man väljer ut en detalj och förstorar upp den så att det ska låta häftigt och sensationellt. Så här kan rubrikerna se ut: "Med 120 knutar genom Väst-Afrika", "Bertil satsar sitt sparkapital på att hjälpa", "Så här skulle all u-hjälp bedrivas", "Lisa lämnar snön och kylan för värmen i Togo" osv osv.

Detta tycker jag tenderar att bli ytligt och tröttsamt. Man anar ett redovärderande av och ett ointresse för den lokala kunskapen och förmågan i byarna kring CRASE och journalister envisas ofta med att tro att vårt enda syfte är att vi ska lära ut något till de "primitiva människorna" där. Detta kallas med ett fint ord för etnocentrism.

De flesta journalister som vi mött är ute efter händelser och ger sig sällan tid till att sätta sig in i vilket skeende vårt samarbete med CRASE befinner sig i. Detta samarbete har ju genomgått många intressanta faser och är extra intressant på grund av att det pågått under så många år.

Det skiljer sig därmed från de flesta andra biståndssamarbeten som skildras i massmedia.

Ytligheten i skildrandet av oss i massmedia nådde en slags kulmen i höstas när vi försökte intressera Radio Värmland för ett program som den pågående kursen gjort själva och där våra stipendiater, Anku och Sama, medverkade. Den programansvarige på Radio Värmland, Anders Rohdiner, sa: "Nej, vi är inte intresserade. Vi sände ett program om det där landet, jag har glömt vad det heter, för drygt ett år sedan och vi tycker att det räcker med det." Under denne mans tid som programansvarig har man också bestämt att inga inslag får vara längre än fem minuter och att det där efter ska komma musik. Man hävdar att folk inte orkar lyssna koncentrerat längre än så. Sedan behöver de fixa med kaffe, plocka lite osv. för att efter musikinslaget ta del av något nytt.

Detta är en kommersiell konsumtionsfilosofi som många hävdar som riktig men som jag tror är falsk. Vi har märkt, när vi är ute och berättar om CRASE och vår kurs, att först när vi förklarat ordentligt bakgrund och förutsättningar för samarbetet, ett aktivt och levande intresse uppstår. Sedan brukar man höra av sig till oss på nytt för att höra hur det har gått med samarbetet, vad man gör på CRASE och vad det finns för planer där. Det är en myt att vi vanliga människor vill satsa vår tid på att snabbkonsumera information i glättiga förpackningar, och vad värre är, det kan leda till en ytlig och destruktiv verklighetsuppfattning.

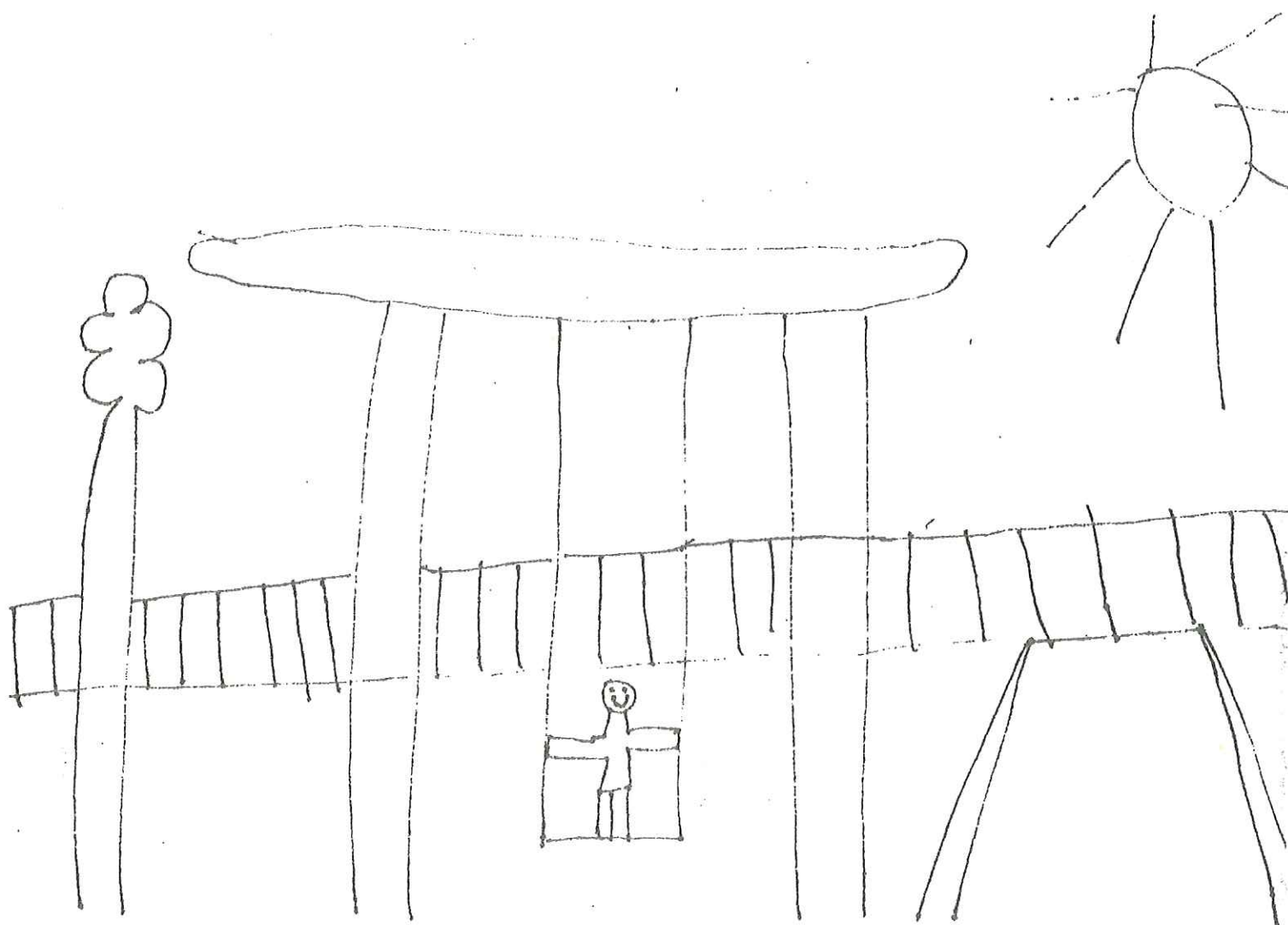
Nå, hur skulle vi vilja ha det då? Jag har redan nämnt några saker som jag tycker är värda att ta upp i massmedia från vårt samarbete med CRASE.

Sammanfattningsvis tycker jag att arbetet med vår folkhögskolekurs gott oss insikter i och tvingat oss att fundera på tekniksyn och teknikval och dess konsekvenser, kommersialism kon-

tra självtillit, kunskap kontra visdom, vilshenhet kontra stabila sociala strukturer, lokal anpassning kontra storskalighet osv. I dessa funderingar har vi lärt oss mycket av människorna i Kuma och lite av det skulle vi vilja förmedla via massmedia. Men det harmonierar alltså lite dåligt med vad mediaansvariga tror att folk vill ha.

Nu har vi som väl är denna tidning som vi styr och rår över helt själva. Här kan vi bredda ut oss och testa våra förmågor att uttrycka oss och förmedla det vi tycker är viktigt och motiverat. Det skulle vara jätteroligt att få lite synpunkter på och bidrag till vår lilla bulletin från läsekretsen. Skriv till oss och tala om vad ni har för synpunkter på vårt informationsmaterial. Kom också på våra seminarier som vi brukar ordna 1 till 2 gånger per år. Vi återkommer om ett seminarium vi skall hålla i april i samband med att kursen återvänder från Togo.

Håkan Franklin

Anku och Sama från Togo tog adjö av "tysta" Sverige

FT LÖRDAGEN DEN 17 JANUARI 1987

Efter att ha vistats i tre månader på Molkoms folkhögskola åkte Anku och Sama hem i onsdags. Hem till Togo i Västafrika som förmodligen har ett mer behagligt klimat än det svenska just nu.

Molkoms folkhögskola har numera en internationell prägel med elever från världens alla hörn. Bland dessa har Anku Adonko och Sama Essozimana från det lilla Västafrikanska landet Togo befunnit sig i tre månaders tid. I onsdags flög de hem igen, men innan dess hann FT att få en pratstund med ungdomarna.

Både Anku och Sama är personer som står med fötterna stadigt på jorden och har tagit vistelsen bland de kyliga svenskarna med sitt blöta klimat med upphöjt lugn. Men visst har de åsikter om oss:

— Livet i Sverige är så tyst. Det är det första som man lägger märke till här. Det är så tyst bland människor här, säger Anku.

Teve-tittandet är ju en sedvänja som är populär bland svenska familjer och när detta kommer på tal skrattar de båda afrikanska ungdomarna gott och länge.

— Hemma har folk inte tid med sådan sysselsättning. Arbetet är alldeles för hårt för det.

— SE SIDAN 10 —

Folkhögskolan i Molkom har många internationella inslag nuförtiden. Bland dem har varit Anko Adonko och Sama Essozimana från Togo, här tillsammans med sin lärare Mats Mattsson.

VÄSTAFRIKANER I MOLKOM:

—Det är så tyst i Sverige

Molkoms folkhögskola har sedan ett antal år ett nära samarbete med en by-folkhögskola i Togo och av den anledningen har Anku och Sama under tre månaders tid följt undervisningen i Molkom.

Togo är ett mycket litet land i Västafrika som bl a gränsar till Ghana. Landet är en självständig stat med tre miljoner invånare som huvudsakligen försörjer sig på jordbruk.

Anku och Sama går båda på byfolkshögskolan Koma — Dunjo i hemlandet. Nu återvänder de hem för att fortsätta utbildningen. Anku tänker att bli snickare och Sama vill bli sömmerska.

Men meningen är inte att de ska bli specialister inom sina hantverksyrken, utan fortfarande är jordbruket huvudsysslan. Sina nya kunskaper kan de använda till att skapa extrainkomster. Som komplement.

— Alla familjer disponerar över jord. Jag får överta en sådan bit när jag kommer tillbaka till min hemby. Kan inte familjen ge mig jord, så ställer byn upp med den mark jag behöver, förklarar Anku.

SJÄLVHUSHÅLL

Men jordbruket, det handlar framför allt om hackbruk och svedjebruk, är mest inriktat på självhushåll och ger inga inkomster. Därför kommer Anku att dra nytta av sitt snickaryrke för att få in pengar liksom Sama kommer att göra det med sin sömnad.

När det gäller snickerier är det för närvarande störst efter-

frågan på möbler i Togo och sådan tillverkning räknar Anku att sysselsätta sig med. Han berättar också att det då och då behövs byggnadssnickare.

Syftet med att upprätta byfolkshögskolor har varit att man velat förhindra ungdomar att överge landsbygden för att flytta in i städerna. Genom att ge dem en vettig utbildning på skolan kan ungdomarna även i fortsättningen försörja sig i sina hembyar. De utbildas främst till snickare, sömmerskor, smeder och gjutare.

Men på en direkt fråga till Anku och Sama ställer de sig tveksamma till framtiden.

— Finns det arbetstillfällen kan vi tänka oss att flytta till någon stad eller större by.

SVENSKAR

Till byfolkshögskolan i Koma-Dunjo reser regelbundet grupper av elever från Molkoms Folkhögskola. Just nu befinner sig en grupp på tio elever där och kommer att stanna tills i april. Och här har Anku och Sama haft en funktion att fylla; de här nämligen hjälpt till med att förbereda eleverna inför resan.

Men hur var det egentligen att komma till Sverige, till en ny främmande kultur med ett minst sagt bister klimat? frågar FT.

Både Anku och Sama står

med fötterna stadigt på jorden och tar vistelsen i Sverige med upphöjt lugn.

— Vi ser det som en övning att komma hit. Vi var också förberedda på vad som komma skulle genom de svenskar vi träffat hemma på folkhögskolan.

TYST

Inte heller kylan tycks ha bekommit de afrikanska ungdomarna så mycket. De har helt enkelt härmat svenskarna och tagit på sig en massa kläder som de fått låna hos kompisar här och var.

Men någon skillnad är det väl att komma hit? Jovisst är det, medger Anku efter en stunds betänketid.

— Livet i Sverige är så tyst. Det är det första som man lägger märke till. Det är så tyst bland människor här.

— Ni pratar om att det är så kallt ute — jag tycker också att kylan finns mellan människor. Det är en kyla som i alla fall jag känt av ibland. Men det innebär inte att jag vantrivs, för det har jag inte gjort.

FRÄMMANDE

När sedvänjan att slå sig ned och samlas framför teven som många svenska familjer gör, kommer på tal skrattar Anku och Sama gott och länge. Det

ta är helt främmande för dem. Hemma i Togo har folk faktiskt inte tid med denna lyxiga sedvänja. En annan sak är att det ofta inte heller finns elektricitet i byarna.

Anku berättar: — Hemma sover folk mycket mer än här. Det beror på att de arbetar hårt. De går upp tidigt och arbetet börjar vid åttatiden när det är ljus ute ordentligt.

— Sedan brukar arbetet vara avslutat klockan fem på eftermiddagen. Då är det dags att tvätta sig och äta mat. Innan man går till sängs runt klockan åtta, vilar man sig, pratar och umgås.

FESTLIGT

Men det inträffar också avbrott i den vardagliga lunken, passar ungdomarnas lärare i Molkom, Mats Mattsson på att skjuta in. Det är begravningsarna. Vid dessa tillfällen blir det fest i dagarna tre. Då passar folk på att roa sig ordentligt, även om det finns de som försöker att arbeta, fast med varierande framgång.

Vid det här laget är Anku och Sama tillbaka på afrikansk mark igen och säkerligen glömmet de inte Sverige och framför allt inte Molkom i första taget. Om inte annat blir de säkert påmind av de tio elever från Värmland som

för närvarande vistas på byfolkshögskolan i Koma-Dunjo i Togo.

S-E Karlsson

La fête traditionnelle chez les Kabyés à Lassa

När Sama valdes till Lucia vid vårt traditionella firande vid vår skola, började hon berätta om den traditionella ceremoni hos kabyéerna, då pojkar och flickor invigs till män resp. kvinnor. Sama är själv Kabyé. Kabyéerna är den näst största befolkningsgruppen i Togo efter Ewe. De finns i norra Togo, men det finns även flera byar i närheten av CRASE/Foyer Rural som är grundade av kabyéer, som sedan flera decennier invandrat från norr.

Vi bad Sama skriva om den stora folkfesten bland kabyéerna i hennes hemby Lassa-bas i norra Togo. Här följer hennes egen berättelse följt av en översättning till svenska.

Le canton de Lassa est divisé en deux parties: Lassa-haut et Lassa-bas.

Chaque année nous avons une fête nationale pendant le mois de juillet. Dans cette fête il y a une cérémonie concernant les garçons (Evalas) et les filles (Agbémas). Le garçon de l'âge de 18 ou 20 ans il doit être "Evalou" et il mange le chien. Pendant cinq ans il devient un grand, appelé (Kondo), et il fait la cérémonie; Restant en ce moment il peut se marier et supporter sa famille.

Autrefois une fille née, jusqu'à 20 ou 25 ans, ne devait pas toucher un garçon avant la cérémonie. Avant cette cérémonie, le garçon qui a demandé la main de la fille depuis l'enfance, c'était lui qui devait chercher 5 moutons, des poules, 3 sacs de mil pour la boisson. Et après cette cérémonie elle devait se marier directement à ce garçon.

Mais maintenant c'est changé totalement. À l'âge de 18 ou 19 ans les parents de la fille vont faire une cérémonie pour elle et après elle peut se marier ou continuer à fréquenter.

Dans le mois de juillet la fête se célèbre pendant une semaine. Avant de commencer la fête on doit faire un signe à "Agbé". Par la lame on donne 2 ou 3 cicatrices à côté des oreilles. La fête commence un lundi (Hôdo); tous les gens de ce canton vont assister. La danse est généralement faite par les jeunes garçons, "Evalas", clôturés par les grands, appelés (Ahokoulas). La danse commence vers 10 h et vers 1 heure ou 2 heures elle finit.

À partir de ce lundi "Agbémas" ne doivent pas porter le pagne, seulement un caleçon, un foulard et un soutien. Elles ne mangent en dehors de ses maisons et toujours elles sont accompagnées par les plus jeunes filles (Kegbécis) quand elles veulent aller quelque part.

Le lendemain, mardi (Piya), la lutte commence le matin par les quartiers et ensuite tous les lutteurs du village vont s'entraîner chez le chef du village. On continue de tuer les bêtes et lutte à la fois. Les jours suivants, mercredi (Keilà) et jeudi (Sarakawa), on tue des bêtes par quelques-uns. Vendredi (Keimewa) tous les lutteurs de chaque village de Lassa-bas vont se rassembler pour apprécier les vrais lutteurs en attendant le jour suivant.

Le samedi c'est la finale de la lutte.

Les "Evalas" de Lassa-bas vont lutter contre les "Evalas" de Lassa-haut pour voir qui va gagner. Le président doit assister à la finale de chaque canton. Et la fête s'arrête à la sortie de cette finale, jour des "Evalas".

Les filles, "Agbémas", continuent. Le dimanche (Kotchouka), vers 15 h ou 16 h on coiffe tous les "Agbémas" du canton. Lundi (Hôda) les "Agbémas" vont sortir. Le matin, après le déjeuner, on se prépare pour aller dans le lieu de cérémonie. Avant de partir "Agbé" doit être nue totalement. Accompagnée en chemin de ses "Kegbécis", c'est à dire les plus jeunes filles, les jeunes femmes et les jeunes garçons, "Agbé" ne doit pas parler, ni rire, en passant par des chemins des ancêtres. Une femme doit faire boire la bouille en semblant mais elle ne boit pas jusqu'à dans le lieu où il y a une petite case appelée "Hokada". Il y a une vieille femme dedans qui doit parler avec "Agbémas" quelques mots traditionnels et elle prend les bâtons (Rôka) tenant par "Agbémas". Ensuite, les "Agbémas" vont sortir une à une. Les parents de chaque "Agbé" doivent attendre pour accueillir leur fille en dansant jusqu'à la maison. Arrivé à la maison, on a préparé le riz ou les beignes. On mange en buvant de la boisson appelée "Chukudu".

Sama Essozimana

Den traditionella festen hos Kabyéerna i Lassa

Kommunen Lassa består av två delar: Lassa-haut och Lassa-bas.

Varje år har vi en folkfest i juli månad. Under denna fest försiggår en ceremoni för pojkarna (Evalas) och flickorna (Agbémas). En pojke i 18-till 20-årsåldern skall bli "Evalou" och han äter hundkött. Efter fem år har han blivit vuxen, dvs (Kondo), och han genomgår ceremonin. Från och med denna stund kan han gifta sig och försörja sin familj.

Förr i tiden fick en ung flicka inte röra vid en pojke innan ceremonin, dvs före 20 till 25 års ålder. Innan denna ceremoni måste den pojke, som bett om flickans hand sedan barndomen, skaffa 5 får, några höns och 3 säckar hirs till ölet. Och efter ceremonin måste flickan genast gifta sig med pojken.

Men nu är det helt annorlunda. När flickan är 18 till 19 år, gör flickans föräldrar en ceremoni för henne och därefter kan hon gifta sig eller fortsätta i skolan.

I juli månad försiggår festen under en vecka. Innan festen börjar skall man göra ett märke på flickan (Agbé). Med ett vasst föremål gör man två eller tre rispor på kinden. Festen börjar på måndag (Hôdo); alla människor i denna kommun går för att delta. Dansen utförs i allmänhet av de unga pojkarna, "Evalas", omgivna av de vuxna, som kallas (Ahokoulas). Dansen börjar kl 10 och slutar omkring kl 2 eller kl 3.

Från och med denna måndag får "Agbémas" inte bära sina vanliga kläder (pagne), bara trosor, en halsduk och brösthållare. De äter inte utanför sina hem och de åtföljs hela tiden av de yngsta flickorna (Kegbécis), när de vill gå någonstans.

Följande dag, tisdag (Piya), börjar brottningen på morgonen i varje kvarter. Sedan går alla brottarna till bychefen för att mäta sina krafter. Man fortsätter att offra djur samtidigt som brottningen pågår. De följande dagarna, onsdag (Keilà) och torsdag (Sarakawa), offrar man några djur undan för undan. På fredag (Keimewa) samlas alla brottarna från varje by i Lassa-bas för att utse de allra bästa kämparna inför följande dag.

Samas kamrat Abissi Abra visar den klädsel "Agbémas" får bära under den traditionella festen: Trosor, halsduk och bh.

På lördag går finalen för brottarna.

"Evalas" från Lassa-bas skall kämpa mot "Evalas" från Lassa-haut för att se vem som blir slutsegrare. Presidenten deltar vid finalen i varje kommun. Denna del av festen slutar med denna final, "Evalas":s dag.

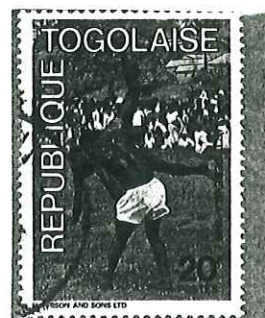
Flickorna, "Agbémas", fortsätter. På söndagen (Kotchouka) vid 15-16-tiden friserar man alla "Agbémas" i kommunen. På måndagen, "Hôdo", beger sig "Agbémas" iväg. På förmiddagen, efter frukosten, gör man sig redo att gå till festplatsen. Innan hon ger sig av måste flickan, "Agbé", vara helt naken. Åtföljd av sina "Kegbécis" (dvs de yngsta flickorna), de unga kvinnorna och de unga pojkarna, får "Agbé" var-

ken tala eller skratta, när hon vandrar på förfädernas vägar. En kvinna kan låtsas dricka ur ett dryckeskärl, men hon dricker inte förrän hon kommit till den plats där det finns ett litet hus, som kallas "Hokada". Därinne finns en gammal kvinna, som säger några ord enligt traditionen till "Agbé-mas"; och hon tar stavarna (Rôka) som "Agbémas" har med sig. Föräldrarna till varje "Agbé" väntar för att ta emot sin flicka, som dansar ända till hemmet. När hon anländer, har man redan lagat till ris eller (les beignes, dvs en lokal rätt, som liknar råakor) Man äter och dricker det hirsöl som kallas "Chukudu".

Sama Essozimana.
(övers: M.M.)

Just när vi håller på att göra klart detta AGBLE!-nummer kommer brev från Sama med dessa frimärken, som visar brottningen mellan "Evalas" !

Lunch på Wermlandsbanken

och berättade om provinsbankens uppgifter och ansvar. Detta intresserade Anku och Sama mycket, särskilt som vi vid denna tid hade kunnat läsa i tidningarna om hur hela Värmland ville slå vakt om "sin egen" bank, då den hotades att uppslukas av ett större bankföretag.

Att besöket hos Gunnar Schotte gjorde ett verkligt positivt intryck, visas av Samas spontana kommentar: "Fantastiskt, att bli lika respekterad som 'de stora'!"

Jan Bohlin, Håkan F., Sama, Gunnar S., Anku

Det var Gunnar Schotte på Wermlandbanken som gjorde det möjligt för oss att ta hit två elever vid CRASE för att ansluta till vår egen kurs.

Anku och Sama, vår styrelseordf. Jan Bohlin, Håkan och Mats blev bjudna på lunch tillsammans med Gunnar och tre av hans medarbetare.

Gunnar visade oss banken

Jan Bohlin, Sama, Anku, Gunnar S., Håkan

Några glimtar från SAMAs och ANKUs tid vid Molkom

Sama och Anku återvände till Togo den 15 januari efter tre månader hos oss på Molkoms folkhögskola.

I föregående AGBLE! berättade vi om våra erfarenheter av att arbeta tillsammans med två kamrater från Foyer Rural/CRASE.

Här följer en liten bildkavalkad från de tre månaderna Anku och Sama var hos oss.

Förutom det dagliga studiearbetet har Anku och Sama bl a jobbat flitigt i fotorummet. Alla bilder i detta AGBLE!nummer har Anku och Sama gjort.

I kooperativets kafeteria har särskilt Sama ställt upp flitigt med bl a diskning.

Då Sama går i sömnadsgruppen på CRASE, har hon haft utbyte av "stickningsmaffian" i Togo-gruppen. Här är det dock Pia som får hjälp att laga jeans.

Molkoms Lucia 1986, Sama fr Kuma-Dunyo

För första gången fick vi detta år uppleva en afrikansk Lucia på vår folkhögskola. Att just Sama utsågs till årets Lucia ser vi som ett bevis på uppskattning från hela skolsamhällets sida av hennes öppna, mjuka och intresserade inställning till allt och alla.

Även våra två största industrier i Molkom, Nords och Calamo, fick uppleva vår exotiska Lucia, eftersom det är tradition, att folkhögskolans luciatåg även besöker dem.

Tack vare vår musiklärare Lars Florin hade Anku lärt sig blåsa näverluren, så att luciamorgonen kunde blåsas in på detta unika sätt.

Näverluren är tillverkad av Rune Selén, en av Svenska Togoföreningens största stödjare genom åren. Luren finns nu på CRASE.

Besök på Fornby folkhögskola...

Anku och Sama återkom ofta vid våra samtal till de där timmarna i språkgrupperna på Fornby med Sigge Niwong. Vi minns samtalet vid vår utställningsskärm vid ingången till stora salen, där Sv. Togoföreningen föddes en gång. Så skall vår utställning användas!

Det kändes också som om dagens elever förstod och blev intresserade av Fornby folkhögskolas historiska betydelse för folkbildningsarbetet vid Foyer Rural/CRASE i Kuma-Dunyo.

Dessa timmar var ett hårt slag mot historielöshet och jantelag!

Merçi. Agble!

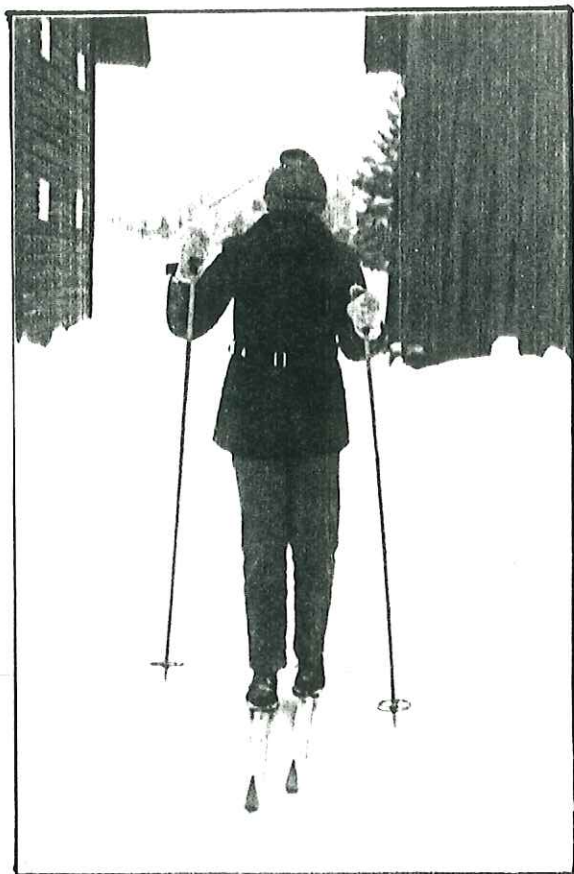
...och Mallbackens förskola

Efter besöket av Sama, Anku och Christer inspirerades barnen vid Mallbackens förskola att göra teckningar, som de sedan skickade till Molkom, så Sama och Anku kunde ta dem med till barn i Kuma.

Vi hoppas de får något tillbaka från barn i Kuma, när den svenska gruppen kommer tillbaka i april.

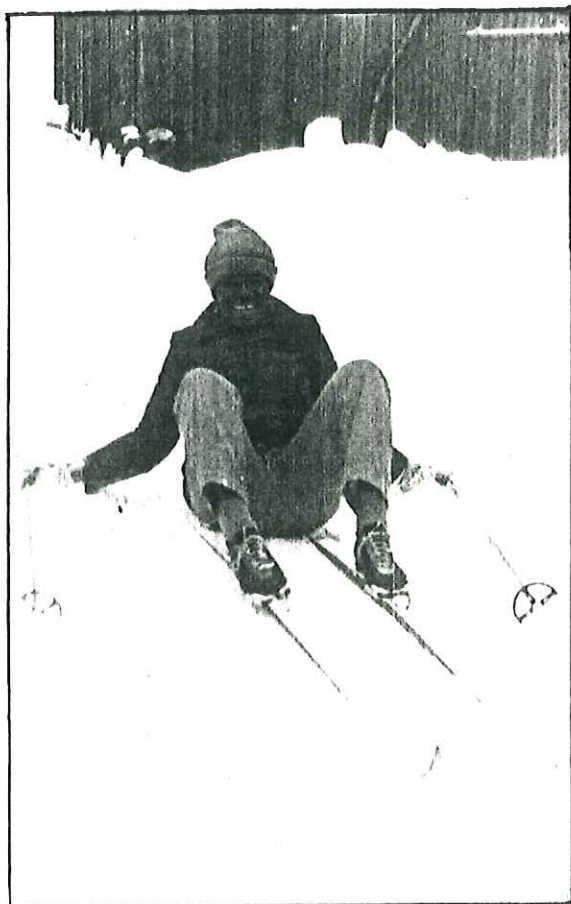
Den svenska vintern,...

...som vi skrutit över och väntat på under hela den regniga november, den kom till sist. Vid det laget hade nog Anku och Sama börjat tro att allt bara var en saga. Men när vintern äntligen kom, blev det nästan för mycket. Hu, va' kallt! Och snö i massor!

Sama vågade i alla fall pröva på vår svenska nationalsport - med växlande framgång. Anku, däremot, vågade inte sätta sin manliga fåfänga på spel...

Sama var inte rädd för att hugga i, när det behövdes. Snöskottning behärskade hon suveränt. Agble!

Rapport från Kuma-Dunyo

Vi har fått två rapporter från Ann-Marie Svensson om vistelsen i Lomé och Kuma-Dunyo fram till den 17 januari.

Mottagna av nye direktören för DJASE.

Efter att ha blivit mottagna på flygplatsen och skjutsade till Centre Communautaire de Tokoin av Deh Komi Banzi (som efterträtt Elessessi som direktör för DJASE) och två medhjälpare besökte gruppen direktionen den 5/1 för att presentera programmet för vistelsen i Togo. Sv Togoföreningens verksamhetsberättelse överlämnades.

Läget i Lomé är nu lugnt efter höstens kuppförsök men man fick inte fotografera, borde helst inte vara ute efter kl 22. Förberedelserna inför den nationella högtidsdagen, 13 januari, var i full gång.

Den 8/1 reste gruppen till Kuma-Dunyo.

Mottagande på CRASE.

Skolans elever och lärare samlades och den svenska gruppen presenterades. På kvällen bjöd rektor FLEVI Komlan på middag hemma hos sig.

I Dunyo hade nyligen förre gendarmen Fiabedu avlidit. Tidigare besökare kommer ihåg honom som "polisen", som bodde i vita huset på andra sidan vägen Adame-Blifu vid infarten till Dunyo. Han var nära släkt med förre bychefen Nunyabu Essa och nuvarande regenten Fiabedu Komi, som också sitter i lokalkommittén.

Möte 10/1 med FLEVI, BLU Kosikuma, systerlärarinnan och Ann-Marie i Kuma-Dunyo.

* Programmet för svenskgruppen görs upp efter begravningen av Fiabedu, men arbetet i verkstäderna börjar omedelbart på måndag.

* Ekonomi. Lärarlöner för 6 mån. har redan satts in på kontot i Kpalimé. Övriga 23 500 FRF ska användas för att påbörja det planerade nya elevhuset, sedan man reserverat medel till: Kebe Katales blindcenter i Kara (1000 FRF), sjukstugan i Konda (1000 FRF), postboxavgift (100 FRF), pren. på "La Nouvelle Marche" (200

FRF), resa och uppehålle för rektor och lärare till Kara och Tsevié (? FRF).

* Elevhusbygget diskuterades. Man utgår från ett av alternativen på den befintliga grunden med tillägg av terasser vid gavlarna. FLEVI föreslår inköp av en maskin för att göra byggstenar av cement blandat med lokalt material. Maskinen skulle kunna köpas av centret i Tsevié och sedan hyras ut för att ge inkomster till CRASE.

* Konto för SIDA-pengarna bör öppnas i Lomé. För uttag skulle tre personer godkänna - en repr. för lokalkommittén (BLU), en repr. för DJASE (DEH) och en repr. för Sv Togoföreningen.

Lärarlönerna.

FLEVI uppger att minimilönen enligt myndigheterna bör vara 22 000 FCFA/mån och att lärarna i Govié har mellan 25 000 och 30 000 FCFA/mån. Lärarna ska klaga till direktionen.

(För ett år sedan var den officiella minimilönen 15 000 resp. 17 000 FCFA, beroende på utbildning. Den relativt stora förändringen måste väl bli en visa att inflationen i landet är hög.)

Samtal med FLEVI den 15/1.

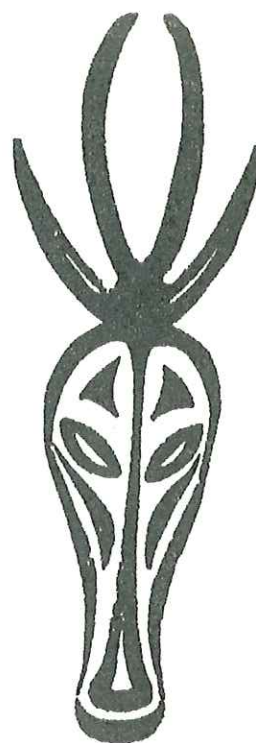
- * Relationerna till inspektionen i Kpalimé är fortsatt dåliga. Det är därför både Flevi och Blu anser att kontot för STDA-pengarna skall öppnas i Lomé. Den ansvarige från myndighetssidan skulle då vara direktören för DJASE, M Deh, som har en mera positiv inställning.
- * Kooperativet har nu 11 får och ett tiotal höns och tappar, som behöver mat. 27 000 FCFA har överlämnats till kooperativet. Det motsvarar det belopp, som elevkåren vid Molkom och Karlstad-gruppen överlämnade i samband med Ankus och Samas vistelse vid Molkoms folkhögskola.
- * Lokalkommittén ska sammanträda kommande onsdag
- * Flevi antyder att han skulle behöva pengar till bensin och nya däck till scootern.

Övrigt.

Ann-Marie berättar att man besökt Adame tillsammans med Flevi och bl a träffat v ordf i lokalkommitté, Deh Kossi Mensah. 13 januari har firats i Dunyo med tal, musik och dans.

Gruppen har gjort en rundvandring på kooperativets fält. På CRASE har alfabetiseringen tagit upp även kabyé. Man har kabyé varannan vecka, ewe varannan vecka.

En amerikansk fredskårist har placerats vid CRASE. Hon är en av 103 (!) st som nu placeras ut över Togo.

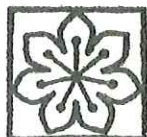

Ann-Marie har hittills endast hunnit träffa henne under en timme och då redogöra en del för CRASE:s och Sv Togo-föreningens bakgrund och verksamhet, som fredskåristen inte visste något om. Hon skall vara på CRASE i 2 år men hennes och Flevis uppgifter gick isär beträffande vilka hennes uppgifter skulle vara. Vi får väl avvakta kommande rapporter.

Svenskgruppen har funnit sig väl till rätta och har det mycket trevligt tillsammans med sina togolesiska vänner.

FOLKBILDNING och LIVSVILLKOR i U-LAND

34 veckors folkhögskolekurs i projektarbetsform. Ca 3 månader är kursen förlagd till en byfolkhögskola i Västafrika. Kursstart 26 augusti 1987.

Värmlands folkhögskola

Box 66, 660 60 Molkom.

Tel. 0553-100 04

Ny kurs till Kuma-Dunyo startar hösten 1987 26/8

EN 34 VECKORS FOLKHÖGSKOLEKURS MED U-LANDSINRIKTNING I PROJEKTFORM. CIRKA 3 MÅNADER AV KURSTIDEN ÄR ARBETET FÖRLAGT TILL BYFOLKHÖGSKOLAN C.R.A.S.E/FOYER RURAL I KUMA DUNYO, TOGO, VÄSTAFRIKA. KURSEN ANORDNAS I SAMARBETE MED SVENSKA TOGOFÖRENINGEN, SOM STÖDER FOLKHÖGSKOLAN I KUMA DUNYO EKONOMISKT.

VI HÅLLER REDAN NU PÅ ATT FÖRBEREDA NÄSTA KURS, SOM STARTAR HÖSTEN 1987. VILL DU VETA MER OM KURSEN OCH DESS INNEHÅLL KAN DU:

1) SKICKA EFTER PROSPEKT

2) KOMMA HIT OCH TRÄFFA OSS HÄR I MOLKOM

3) LÅNA VÅRT LJUDBILDBAND, ELLER OCKSÅ KOMMER VI, I MÅN AV TID, UT OCH VISAR DET FÖR DIG/ER.

4) RINGA OSS HÄR PÅ FOLKHÖGSKOLAN I MOLKOM TELE: 0553-10004

SVENSKA TOGOFÖRENINGEN

Gåvoredovisning 1/12 1986 - 31/1 1987.

86-12-01	Gustaf andersson, Vetevägen 6 B, 781 35 Borlänge	25:-
01	Susanne Johansson, Esplanaden 22, 2 tr., 172 31 Sundbyberg	100:-
03	Togo-grupp 87, Molkoms folkhögskola, Box 66, 660 60 Molkom	100:-
03	Elisabeth Svensson, L:a Hökargården, Långjum, 534 00 Vara	70:-
05	Elsa Böhlmark, Husåkersvägen 11, 792 00 Mora	50:-
05	Karin o. Åke Engström, Tornvägen 32, 741 00 Knivsta	100:-
08	Ulla Brodow, Ekenäsgatan 9, 654 68 Karlstad	100:-
08	Valter Skog, Skäftingebacken 20, 6 tr., 163 64 Spånga	65:-
10	Svea Örnstedt, Örnstigen 33, 3 tr., 183 50 Täby	100:-
12	Edvin Liljemark, Brunnberg 4201, 796 00 Älvdalen	70:-
18	Inger Raaby, Völundsgatan 4, 113 21 Stockholm	760:-
19	Elevkåren, Molkoms folkhögskola, Box 66, 660 60 Molkom	533:-
24	Inga-Lisa sollgard, Odensvi prästgård, 731 93 Köping	300:-
24	Emil Karlstens, Sör Sellnäs 51, 781 96 Borlänge	100:-
29	Håkan Franklin, Kartåsgatan 15, 654 61 Karlstad	30:-
29	Västsvenska lantmännen, 534 00 Vara	500:-
29	Föreningsbanken Vara, 534 00 Vara	500:-
29	Ulla Frid, 534 00 Vara	12:-
30	Jane Fredlund, Dadelgränd 12, 175 49 Järfälla	50:-
30	Viola Johansson, Vattnäs 6700, 792 00 Mora	50:-
30	Helmi Franklin, Veckov. 67, 1 tr., 175 41 Järfälla	150:-
87-01-02	Gustaf Andersson	25:-
02	Togo-grupp 87, Molkoms folkhögskola	2 400:-
02	Susanne Johansson	100:-
02	Fam. Callenmark, Enbärsstigen 19, 792 00 Mora	100:-
08	Gunilla Persson, Karlstadsvägen 15, 662 00 Åmål	140:-
08	Ingrid o. Evert Karlsson, Nolbyg. 50, 662 00 Åmål	300:-
14	Carina Arvidsson, Kemigränd 23, 90 241 Umeå	40:-
14	Edvin Liljemark	50:-
15	Enrique Rodrigues	50:-
21	Niklas Högberg, c/o Åsa Frej-Södergren, stockholmsv. 22, 122 32 Enskede	40:-
22	Ingrid Lindström, Box 35, 793 01 Leksand	100:-
27	Ingrid Axelsson, Karmgatan 89, 653 44 Karlstad	50:-
28	Gustaf Andersson	25:-
28	Inga-Karin Bergman, N. Torlandsgatan 13 B, 831 47 Östersund	50:-
	Totalt under perioden	7 235:-

Utgifter under perioden.

Uttagna checkar, som medförs till CRASE av Ann-Marie Svensson:	
Till 2 lärarlöner för 6 mån. (Inkl. bankkostn.)	4 216:10
För anv. vid CRASE under Togogruppens besök (inkl. bankkostn.)	25 000:-
Övriga administrationskostn.	21:-
Summa utgifter under perioden	29 237:10

Försäljning av almanackor.

Sedan tryckkostnaderna (11 506:-) betalats är läget följande (31/1):

Försålt och redovisat	10 739:-
Rekvirerat mot ännu ej betalda fakturor	1 470:-
Summa	12 209:-

OBS! Det finns flera almanackor i lager, så kom igen! Agble!